

Aspen 26

Arkeologisk förundersökning 2009

Aspen 26, Kalmar socken, Kalmar kommun, Småland

Cecilia Ring

KALMAR LÄNS MUSEUM
Arkeologisk rapport 2009:56

Aspen 26

Arkeologisk förundersökning 2009

Aspen 26, Kalmar socken, Kalmar kommun, Småland

Författare	Cecilia Ring
Copyright	Kalmar läns museum
Redaktion	Per Lekberg, Seija Nyberg
Kartor	Publicerade i enlighet med tillstånd 507-98-2848 från Lantmäteriverket
Förlag	Kalmar läns museum
ISSN	1400-352X

Abstract

Keywords: Kalmar, Old town.

This report presents the results of an archaeological excavation in the Old town of Kalmar, Småland, performed by Kalmar County museum. The excavation that took place in March 2009 was initiated by plans to wire the area for district heating. The ancient city area, RAÄ 94, holds the remains of the culture layer dating from the Middle Ages to

the 1600s. During the past 20 years, there have been several excavations related to the current excavation. The previous surveys conducted in the area have been simpler but the documentation shows that there are lots of conserved culture layer sequences from the Middle Ages and later. However, nothing of antiquarian interest was found.

Innehåll

Sammanfattning.....	7
Inledning.....	8
Fornlämningsbild.....	9
Undersökningsresultat.....	10
Tekniska och administrativa uppgifter	11

Karta över Kalmar län med undersökningsområdet markerat.

Sammanfattning

Länsmuseet gjorde på uppdrag av Kalmar Energi och Värme under mars månad 2009 en förundersökning i form av schaktövervakning i Kv Aspen 26 inför nedläggande av fjärrvärme. Kvarteret ligger inom fornlämningsområde 94 Kalmar stad, kulturlager från medeltid till 1600-tal. Under de senaste 20 åren har det gjorts ett flertal undersökningar i anslutning till det aktuella undersök-

ningsområdet. De undersökningar som har gjorts i området har varit enklare dokumentationer men visar att det i området finns partier med bevarade kulturlagersekvenser från medeltid och senare.

Vid den nu aktuella förundersökningen påträffades inget av antikvariskt intresse.

Fig 1. Svart punkt markerar undersökningens läge i Kalmar stad.

Inledning

Kalmar läns museum genomförde en förundersökning i form av schaktövervakning Kalmar Energi Värme AB schaktade för fjärrvärme i Kv Aspen 26 under 1 dag i mars 2009. Schak-

tet kom att ligga inom fornlämning 94 i Kalmar socken, mellan stadens dåtida huvudinfart från sjösidan, Stadsbroporten, och infarten för resande från norr, Norreport.

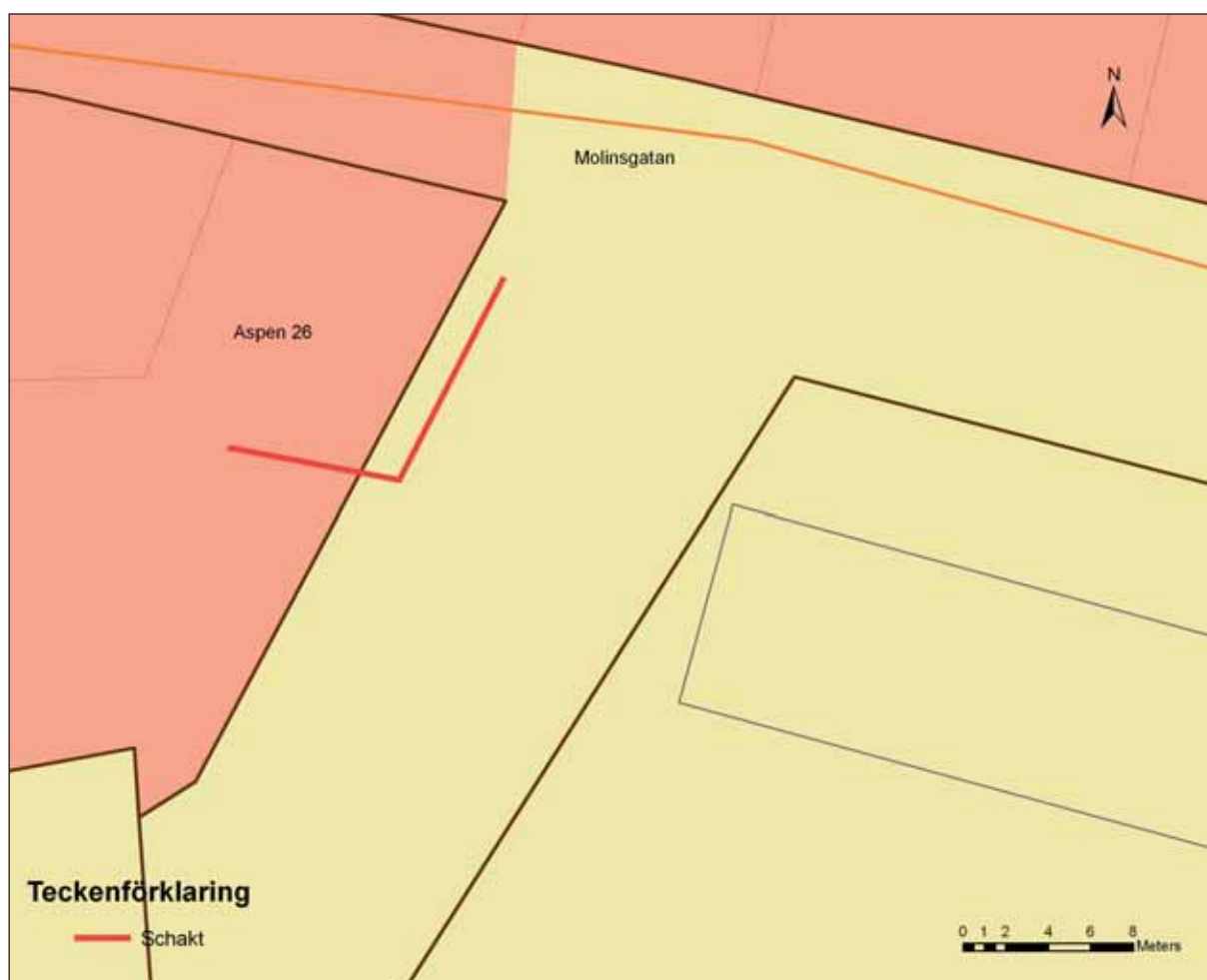

Fig 2. Röd linje markerar schaktets placering.

Fornlämningsbild

Kalmar stad anlades omkring år 1200. Möjligt byggdes den kastal som föregick slottet något årtionde tidigare. Staden blev en av Sveriges viktigaste under medeltiden, vilket bland annat bidrog till att drottning Margareta förlade unionsförhandlingarna, år 1397, hit. Staden försågs runt sekelskiftet 1300 med en ringmur. Muren mot sjösidan byggdes däremot senare. De dominerande byggnaderna i staden var slottet, vilket låg utanför murarna och S:t Nikolai kyrka, vanligen omnämnd som bykyrkan. Andra viktiga byggnader i staden var svartbrödraklostret, rådhuset, S:t Kristoffers gilles två hus och våghuset.

På 1500- och 1600-talen byggdes stadens befästningar om för att anpassas till den nya tidens krigsteknologi. Efter Kalmarkriget, som varade mellan åren 1611-1613, var stadens bebyggelse likväl ödelagd. När staden återuppbyggdes infördes en helt ny stadsplan med radiellt gatunät. Denna period blev mycket kortvarig. Efter en stor brand år 1647 bestämdes att staden skulle flyttas och den nya stadens läge är också platsen för dagens centrum, Kvarnholmen. Den resterande bebyggelsen och murarna i Gamla staden revs eller återanvändes och bykyrkan sprängdes ett flertal gånger.

Kvarteret Aspen ligger i den norra delen av den medeltida staden och stadsmuren som omgav staden går genom strax norr om norr om kvarteret. Här har varit ett viktigt stråk för varor och transporter då gator som Tvärgatan, Öningagatan och Sandvikagatan från den norra porten i muren och ner mot den livliga hamnen gått igenom området.

Fig 3. Bild över schaktet. Foto från N.

Tidigare undersökningar i området

Ett flertal undersökningar har gjorts i närområdet. De övre lagren består av påförda massor alternativt raseringsmassor. Under dessa finns kulturlager upp till 2 meter tjocka bevarade. Vidare har man i området funnit ett flertal stenhusgrunder, källare och stendläggningar. Vid en schaktning för fjärrvärme i Molinsgatan 1997 (Sundström) påträffades även husgrund som tolkades som en av de badstugor som finns omnämnt i skriftliga källor från 1535 och som av Selling har lokaliserats till tomten Sandvikagatan 14. På tomten Valnötstrådet 6 har registrerades vid en vattenläcka plogspår i botten av schaktet. Dessa kunde med hjälp av en funnen keramikskärva dateras till 11/1200-tal. I övrigt har lämningarna som återfunnits i närområdet till de nu genomförda schaktningarna kunnat dateras från 1300-tal fram till 1600-tal.

Undersökningsresultat

Förundersökningarna genomfördes som schaktövervakning. Schaktet var cirka 0,6 meter brett och ungefär 0,7 meter djup. Lagren bestod av matjord och bitvis en svag sandlins.

Inga kulturlager eller konstruktioner kunde iakttas.

Inmätningen är gjord av stadsingenjörskontoret, Kalmar kommun.

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsstyrelsens dnr: 431-1279-09

Kalmar läns museums dnr: 33-80-09

Projektnummer KLM: 09/22

Uppdragsgivare: Kalmar Energi Värme AB

Landskap: Småland

Kommun: Kalmar

Socken: Kalmar

Fastighet: Aspen 26

Fornlämningsnr: 94

Ek. karta: 4G 6g

X koordinat: 6281696

Y koordinat: 1533607

M ö h: 4 möh

Fältarbetstid: 2009-03-24

Antal arbetsdagar: 1,5 tim

Maskintid: 1,5 tim

Personal: Cecilia Ring

Du nr: 125:1

Inmätning: Inmätningar är genomförda av Kalmar kommun.

Adress

Box 104, S-391 21 Kalmar

Telefon

0480-45 13 00

Fax

0480-45 13 65

E-post

info@kalmarlansmuseum.se